

Критике и прикази Reviews Comptes rendus

Da je Griol...

Kovač, Senka. 2007. Marsel Griol i naučna preispitivanja na kraju dvadesetog veka. Beograd: Muzej afričke umetnosti, 128 str. ISBN 978-86-85249-03-7

Muzej afričke umetnosti iz Beograda objavio je 2007. godine studiju "Marsel Griol i naučna preispitivanja na kraju dvadesetog veka" dr Senke Kovač, vanredne profesorke na Odeljenju za etnologiju i antropologiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu. Studija, osim bogatog kontekstualnog uvoda i instruktivnog zaključka koji za cilj ima da trasi- ra dalja ponovljena istraživanja, sadrži sledeća poglavlja: "Griolov metod etnografije", "Ponovljena istraživanja Dogona", "Antropološko istraživanje kao društveni odnos" i "Preispitivanje relativno stabilnih činjenica u *Bogu vode*".

Studija dr Kovač predstavlja dragocen prilog onim u srpskoj antropologiji nedovoljno zastupljenim istraživanjima koja obično klasifikujemo kao "etnologije sveta", uz poučna poglavlja koja problematizuju teme od trajnog teorijskog, metodološkog i istorijskog značaja – ponovljene studije i različita viđenja etnografske stvarnosti od strane različitih istraživača, a posebno terensko istraživanje kao društveni odnos kojim se činjenice kreiraju kontekstualno-relativno a ne prosto beleže.

Osma decenija XX veka je period intenzivnog preispitivanja klasičnog, modernog ili konstitutivnog perioda u istoriji antropoloških teorija. To je decenija u kojoj nisu pošteđeni, ali su i rehabilitovani, Frejzer (Strathern), Malinovski (Spiro), Mid (Freeman), Griol (van Beek), ali ni

mnogi drugi zasnivači opšte disciplinarne tradicije. Upravo u ovom procesu detaljnog preispitivanja ranije neupitnih rezultata često nikada ponovljenih etnografskih istraživanja, kulturna i socijalna antropologija su na globalnom planu dobile kontekst u kojem su teorija i metodologija discipline brižljivo brusile svoje potencijale. U tom periodu, objektivnost etnografija i njihov činjenični status značajno su dovedeni u pitanje u konkretnim istraživačkim kontekstima, pa debate o implikacijama ponovljenih istraživanja predstavljaju jedan od ključnih uticaja koji su doveli do formiranja dugotrajnih polemika o relativizmu, reprezentaciji, refleksivnosti i autoritetu discipline, objedinjenih "post-modernom antropologijom".

Najveći deo knjige posvećen je metodološkim nedoumicama istraživača koji nastoje da ponove nečije prethodno istraživanje. Oni delovi knjige koji su posvećeni detaljnoj analizi problema i prednosti koje sobom nose ponovljena istraživanja svakako će dopuniti veoma oskudnu metodološku biblioteku na balkanskim jezicima i verovatno inspirisati buduće istraživače da i sami pokušaju da ponove neko od brojnih istraživanja sprovedenih tokom dvadesetog veka u balkanskim etnologijama.

Studija dr Kovač je multifunkcionalna – može da posluži: kao metodološki udžbenik s obzirom da raspravlja o ne/mogućnosti izvođenja ponovljenih etnografskih istraživanja; kao udžbenik iz istorije antropologije, s obzirom da doprinosi kritičkoj reinterpretaciji značaja polemika i kontroverzi u teoriji i metodologiji discipline; i, kao etnografski udžbenik, s obzirom da sadrži detaljnu kritičku uporednu

reinterpretaciju raspoložive etnografske "građe" o Dogonima (Mali), pa je svesrdno preporučujem studentima, autorima u društveno-humanističkim naukama, ali i svim građankama i građanima zainteresovanim za druge, udaljene, "prekookeanske", "egzotične" i tzv. "primitivne" kulture. Ovo je knjiga koju bi bilo lepo imati u svakoj finoj kući.

Slobodan sam i da skrenem pažnju budućih čitalaca da je, uprkos neizvesnosti i nestabilnosti koji u koncept etnografije, kao procesa poznatog po navodnoj proizvodnji pouzdanog i sistematičnog znanja, debate o ponovljenim istraživanjima naizgled unose, poslednja reč ovog teksta ipak – objektivnost!

Miloš Milenković